

RODEÓ, BIKA, MONORIERDŐ AMERIKÁS MAGYAROK

▷ SZÖVEG ÉS FÉNYKÉP: FEKETE ISTVÁN

8 másodperc. Megfoghatatlanul röpké pillanat az életben, ám van, amikor 8 másodperc az örökkévalóságig tart – például egy 800 kilós bika hátán. Aki próbált már egy ekkora, megvadult behemótot megülni, és átélte ezt a semmihez sem hasonlítható érzést, tudja, milyen az, amikor megszűnik a külvilág és az idő értelmetlenül fogalommá válik. Az USA több államában hivatalos nemzeti sportnak számító bikarodeó hazánkban még csak gyerekcipőben jár, ám évről évre egyre több embert ejt rabul, köszönhetően egy lelkes pilisi családnak

VAD JÁTÉK

LAKATOS JOE BÜSZKÉN MUTATJA TETOVÁLÁSAIT. A VÁCRÁTÓTI FIATALEMBER KEDVENC BIKÁJA GALWAY, MERT EZ VOLT AZ ELSŐ, AMELYEN ÜLHETETT – ÉS MERT JÓ VOLT VELE A „TÁNCPARKETTEN”

Csillagos-sávok lobogó lengedez a lakókocsin, mellette római arcélű westernlovás ücsörög. Tikkasztó hőség, a poros út mellett összehordott szalmabálák meredeznek az ég felé, tövükben kockás inges, szemükbe cowboykalapot húzó lányok viháncolnak. A riderek teljes harci díszükben, néhányan keresztet vetnek, lassú imát mormolnak maguk elé, majd miután tekintetüket körülhordozzák a horizonton, elégedetten nyugtázzák, hogy az aréna lassan megtelik. A bohócok kifestve, a kapunyitók és a műsorközlő a helyén, az első bika már a kalodába betelve várja, hogy végre elkezdődjék a „tánc”.

WESTERNFILMBŐL VALÓSÁG

Ha valaki azt hinné, hogy valamelyik kies dél-texasi városban járunk, téved. A helyszín a monorierdői Hell on Hooves Ranch, ahol a Magyar Rodeo Egyesület által szervezett bikarodeó-verseny soros, idei második fordulója zajlik éppen. Az egyesület immáron hetedik éve szervez Magyarországon – illetve Közép-Európában – nemzetközi bikarodeó-versenyeket, 2017-ben például hármat: Monorierdő előtt a lengyelországi Karpaczban („Western City”) gyűltek össze a térség legkeményebb

Az egyesület immáron hetedik éve szervez Magyarországon – illetve Közép-Európában – nemzetközi bikarodeó-versenyeket.

AMERIKAI ZÁSZLÓK ALATT
RIDEREK VONULNAK A SZOMBATI VERSENY ELŐTT A DÉLUTÁNI TIKKASZTÓ HŐSÉGBEN
A MONORIERDŐI HELL ON HOOVES RANCHON

Tyuxi büszkén meséli, hogy évről évre 20 százalékkal emelkedik a nézőszám, de annak örül a leginkább, hogy a verseny híre szájról szájra terjed, a sportág népszerűsége pedig egyre csak nő.

riderei, az idei utolsót pedig a Nemzetközi Amerikai Autós Fesztiválon, Komáromban rendezték.

Jó nagy adag kétellyel, de lelkesen és gyermeki kíváncsisággal érkezem. A birtokon a magyar rodeó atyja, egyben a Magyar Rodeo Egyesület elnöke, Nádori József („Tyuxi”) fogad. Ő és családja több mint huszonöt éve foglalkozik állattenyésztéssel: szarvasmarhákkel kezdtek, majd jött a Quarter Horse, közismertebb nevén a „négy százas ló”. A rodeó amolyan gyerekkori álmom volt: a westernfilmek adták a löketet, az álmom pedig hét éve vált valósággá.

Döcögösen indult a szervezés, mert míg az Egyesült Államokban hatalmas hagyománya van a sportnak, ők az internetről és újságcikkekből gyűjtöttek muníciót. Tyuxi büszkén meséli, hogy évről évre 20 százalékkal emelkedik a nézőszám, de annak örül a leginkább, hogy a verseny híre szájról szájra terjed, a sportág népszerűsége pedig egyre csak nő – ma mintegy százra tehető a versenyzők száma. A kétkedőknek

pedig csak egyet tud mondani: jöjjenek, és győzödjenek meg a saját szemükkel, hogy igenis képesek magas színvonalú versenyeket rendezni, itt, Európa szívében is!

AMERIKÁBÓL JÖTTEM?

Maga az angol rodeo szó a spanyol rodear (durván: „összeterel”) szóból eredeztethető. Gyökerei egészen a spanyol konkviztádorok idejéig nyúlnak vissza: Spanyol-Amerikában e kifejezéssel a szarvasmarhák összegyűjtését illették. Például, amikor a vaquerók új legelőkre terelték az állatokat, vagy ha a vágás előkészítéséhez (matanza) kellett begyűjteni őket. A rodeó végeredményben a marhatartással kapcsolatos tevékenységekből nőtt ki; az összejövetelekből ünnepek lettek, ahol a lovasoknak alkalmuk nyílt ügyességüket ország-világ előtt megmutatni.

Az 1820–30-as években az Egyesült Államok nyugati részén és Mexikóban tartott események még nem számítottak hivatalos versenyeknek: ezeken az alkalmakon cowboyok és vaquerók mérték össze erejüket. A valódi versenyek az amerikai polgárháborút követően indultak, a Field and Farm Journal of Denver című lap egyik fennmaradt beszámolójának tanúsága szerint az első pénzdíjas küzdelmet 1869. július 4-én tartották a coloradói Deer Trailnél. Ha hihetünk az annaleseknek, akkor Amerika első cowboy-bajnoka egy angol férfi, Emilnie Gardenshire volt, aki Montana Blizzard nevű lovával aratott sikert, s érdemelte ki a furcsán hangzó

A rodeó végeredményben a marhatartással kapcsolatos tevékenységekből nőtt ki; az összejövetelekből ünnepek lettek, ahol a lovasoknak alkalmuk nyílt ügyességüket ország-világ előtt megmutatni.

AZ AGGÓDÁSON TÚL

NÁDORI MÁRK HATÉVESEN KEZDTE A VERSENYZÉST, ÉS BÁR ELŐFORDULT, HOGY ÉDESANYJA LE AKARTA BESZÉLNI, DE A FIÚ MA IS MINDEN IDEJÉT MARHÁK ÉS LOVAK KÖZÖTT TÖLTI

KÜLCSÍN

TEXASI RENDSZERTÁBLA LÓG AZ ARÉNA MELLETTI HÁZ FALÁN, AMELY HEMZSEG AZ AMERIKAI RELIKVIÁKTÓL. TYUXIÉK A SZERVEZÉSHEZ AZ INTERNETRŐL ÉS ÚJSÁGCIKKEKBŐL GYŰJTÖTTÉK MUNICIÓT

A LEMENŐ NAP ÁRNYÉKÁBAN

MELEGÍTŐ-KONCENTRÁLÓ VERSENYZŐK: A HANGULAT PATTANÁSIG FESZÜLT, AMIT SZIGORÚAN TILOS ALKOHOLLAL VAGY CIGARETTÁVAL „OLDANI” – ELŐBBIÉRT AZONNALI KIZÁRÁS JÁR

„Bronc Buster of the Plains” bajnoka titulust. Az első, minden elemében professzionális versenyt a közmegegyezés szerint 1888-ban, az arizonai Prescottban szervezték, ahol már belépődíjat is szedtek, a győzteseknek pedig trófea járt.

A prescottit több, évente rendezett verseny követte, mint amilyen a Cheyenne Frontier Days (1897), az oregoni Pendleton Round-Up (1910) és a Calgary Stampede (1912). Fontos mérföldkövek voltak, hatásukra a sportág a szórakoztató iparág közkedvelt részévé vált. A promóterek, vállalkozók és a polgári szellemű helyi bizottságok bábáskodása mellett a rodeó 1910-re vívta ki helyét mint legitím, független sportág. Nem mellesleg az egyik legnyitottabb amerikai sportág volt az USA történetének nem épp toleranciájáról híres időszakában, ugyanis sok latino, afro-amerikai, bennszülött, illetve női versenyző csillogtathatta tudását, ráadásul a szebbik nem legjobbjai alkalomadtán férfikkal keltek versenyre.

ÖSSZPONTOSÍTÁS

A RIDEREK CSENBEN, TÖBBEN
LEGUGGOLVA, IMÁDKOZVA
KÉSZÜLŐDNEK A VERSENYRE

A rodeó 1929-ben intézményesült Rodeo Association of America néven, és a versenyzők is megalakították a maguk szervezetét: ez lett a Cowboy Turtles Association, amely mára többszörös névváltoztatást követően Professional Rodeo Cowboys Associationként (PRCA) ismert, de van külön szervezetük a női, gyerek-, középiskolai, egyetemi, senior, indián és más egyéb kisebbségekből származó versenyzőknek is. A legnagyobb presztízsű az 1959-ben létrehozott National Finals Rodeo (NFR). A PRCA égisze alatt az USA-ban és Kanadában manapság évente 600 versenyt rendeznek, de szerveznek megmérettetéseket Dél-Amerikában, Ausztráliában, Új-Zélandon és számos európai országban is.

Az első, minden elemében professzionális versenyt a közmegegyezés szerint 1888-ban, az arizonai Prescottban szervezték, ahol már belépődíjat is szedtek, a győzteseknek pedig trófea járt.

NEKI MÁR VÉGET ÉRT A 8 MÁSODPERC
EGY ÁTLAGOS BIKA KEVESEBB MINT
10 PERCET DOLGOZIK ÉVENTE AZ ARÉNÁBAN.
A RANCH EGYIK LEGNÉPSZERŰBB ÁLLATA
HÚÚ, KÜLÖN FACEBOOK-OLDALA IS VAN

BULL RIDING

A KÉTNAPOS PROGRAM LEGIZGALMASABB RÉSZÉ. A VERSENY SORÁN A BÍRÁKNAK MIND A VERSENYZŐT, MIND AZ ÁLLATOT 1-25 PONTIG KELL ÉRTÉKELNIÜK

AZ UTOLSÓ SIMÍTÁSOK

MÁR CSAK PÁR MÁSODPERC, ÉS NYÍLIK A KALODAAJTÓ – KEZDŐDHEK A „TÁNC”!

EDZÉS A YOUTUBE-ON

Ha csak a bikarodeót nézzük, bátran kijelenthetjük, hogy az összes többi profi sport közül itt telik el a legveszélyesebben a már sokszor idézett 8 másodperc. A lényeg, hogy a versenyzőnek (rider) egy kalodából kiindulva ennyi ideig kell fennmaradnia egy bakolásra tenyésztett és nevelt bika hátán. Az, hogy pontosan melyiken, a pusztá véletlenül múlik, mivel a párosítás sorsolással történik.

A kalodába zárt bika hátára a hasán át erős kötelet tekernek (bull-rope), amit gyantával kennek be, ez segít a jobb tapadásban. A versenyző csak ebbe a hurokba kapaszkodhat, egy balszerencsés esésnél ugyanis a kötélbe szorulhat a keze. A ridernek úgy kell megülnie a bikát, hogy

egyik kezével kapaszkodik, a másikkal pedig csak egyensúlyoz, és nem nyúlhat hozzá semmihez: sem a testéhez, sem a bikához, sem pedig a kalodához, az ugyanis kizárással jár. Ha letelt a szintidő, az állat és a versenyző is pontokat kap. Fontos tudni, hogy nem ér pluszpontot, ha a

rider több ideig marad fenn, viszont, ha leesik, kizárhatja magát. A leghévesebben tomboló állat és a rajta 8 másodpercig fennmaradó rider összesített ponteredmény alapján nyeri meg az adott fordulót.

De mégis, mi visz rá valakit, hogy a testi épségét is kockáztatva, felüljön egy akár 1 tonnás, megvadult bika hátára? Lakatos Joe saját elmondása szerint adrenalinfüggő, s mindig is veszélyes sportokat űzött –

A leghévesebben tomboló állat és a rajta 8 másodpercig fennmaradó rider összesített ponteredmény alapján nyeri meg az adott fordulót.

ELVÁRT VISELET

A RIDEREK KÖTELEZŐ VISELETÉT A SZABÁLYZAT SOROLJA: WESTERNING, WESTERNCSIZMA, FARMERNADRÁG, CHAPS (NADRÁGVÉDŐ), COWBOY-KALAP, VÉDŐMELLÉNY

CSALÁDI ESEMÉNY,

AHOL A LEGFIATALABBK IS MEGISMERKEDHETNEK A SPORTÁG ALAPJAIVAL

logikus választás volt hát részéről a bikarodeó. Elismeri, hogy gyakran fél, de ahogy a kaloda ajtaja nekicsapódik a karámnak, félelme egyből elpárolog. Öt esztendeje hódol szenvedélyének, amit akkor sem hagyott abba, amikor két éve súlyosan megsérült: elmozdult két csigolyája, a bika szétaposta a derekát, és szétnyílt a feje. „Már másnap versenyezni akartam, ez olyan, mint egy autóbaleset után: jobb gyorsan visszaülni a kormány mögé” – meséli. Az edzésekkel felérő ún. pontszerző kurzusokkal és a versenyekkel együtt évente 6-7 alkalommal tud bikára ülni, de ha nincs az arénában, akkor otthon, a Youtube-on próbál fogásokat ellesni a legnagyobbaktól.

Vajon melyik a jó rodeóbika? „... amelyik rajtad akar uralkodni, nem fordítva. Amelyik tüzes és robban” – vallja Nádori József. Tyuxi tudja, mit beszél, hiszen maga is riderként kezdte (korábban elárulta, volt, hogy egy alkalommal a bika 4-5 bordáját törte el), ma pedig rodeóbohócként segíti a versenyzők dolgát. A rodeó szeretete az egész családot „megfer-

Öt esztendeje hódol szenvedélyének, amit akkor sem hagyott abba, amikor két éve súlyosan megsérült: elmozdult két csigolyája, a bika szétaposta a derekát, és szétnyílt a feje.

FÖLDGÖMB VILÁGLÁTÓ A TREND FM-EN
CSÜTÖRTÖKÖNKÉNT 16.35-KOR.
A RÁDIÓBAN VENDÉGÜNK A TÉMÁRÓL:
FEKETE ISTVÁN

TREND FM 94.2
GAZDASÁGI RÁDIÓ CSOPORT

KORÁBBI MŰSORAINK MEGHALLGATHATÓK:
WWW.TRENDFM.HU

Tyuxi nagy lehetőséget lát a magyar rodeóban: célja, hogy néhány év múlva 30-40 ezer nézőt tudjanak becsábítani az arénába. Előbb-utóbb kurzust is szerveznének...

FEKETE ISTVÁN
FOTÓRIPORTER,
SZERKESZTŐ. ÉRDEKLŐDÉSI
TERÜLETE A SPORT ÉS A
TÁRSADALOM KAPCSOLATA

tözte”, Otilia lánya bonyolítja le a versenyek szervezését, de a felesége is sokat segít, míg Márk fia évek óta versenyez: 6 évesen kezdte, s bár előfordult, hogy aggódó édesanyja le akarta beszélni a sportágról, de a fiú ma is minden idejét marhák és lovak között tölti.

És a jövő? Nádori Elismeri, hogy van még hova fejlődni, különösen a nézettséget illetően, de mint mondja, ígéretes versenyzőink vannak, ráadásul a

neves amerikai versenyző, Laramie Collins is kiemelte, hogy három itteni bika minden további nélkül megállná a helyét az NFR elődöntőjében. Tyuxi nagy lehetőséget lát a magyar rodeóban: célja, hogy néhány év múlva 30-40 ezer nézőt tudjanak becsábítani az arénába. Előbb-utóbb kurzust is szerveznének, amihez az Egyesült Államokból hívnának igazi profikat, akár egy top100-as ridert, de szükségesnek tartja, hogy még több felszerelést és kiegészítőket szerezzenek be a tengerentúlról.

Így lenne jó továbbörökíteni a rodeót – kire másra, mint a családjára?